

[Time: 2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

- Q.1** Answer **any two** of the following 15
- A) Discuss the meaning and characteristics of labour markets.
 - B) Critically examine Theory of Human capital.
 - C) Explain the role of education in investment in human capital.
- Q.2** Answer **any two** of the following 15
- A) Explain the nature of demand for labour in the short run.
 - B) Discuss the factors influencing the demand for labour.
 - C) Explain the Theory of labour supply.
- Q.3** Answer **any two** of the following 15
- A) Discuss Marginal Productivity Theory of Wages.
 - B) Explain the wage differential with respect to male-female wages.
 - C) Explain the concept of labour market flexibility.
- Q.4** Answer **any two** of the following 15
- A) Examine the concept of employee turnover
 - B) Discuss the merits and demerits of rural to urban migration of labour.
 - C) Explain the Impact of Trade Unions on Productivity and Wages.
- Q.5** Write short notes on **any three** of the following 15
- A) Types of labour markets
 - B) Backward bending supply curve
 - C) Contract labour
 - D) Social security in India

[वेळ: २.३० तास]

[गुण: ७५]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
अ) श्रम बाजाराचा अर्थ व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मानवी भांडवलाच्या सिद्धांताचे परीक्षण करा.
क) मानवी भांडवलामधील गुंतवणुकीत शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
अ) अल्प काळातील श्रमाच्या मागणीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) मजुरांच्या मागणीवर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
क) श्रम पुरवठ्याचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
अ) मजुरीच्या सीमांत उत्पादकता सिद्धांतावर चर्चा करा.
ब) स्त्री-पुरुष वेतनाच्या संदर्भात वेतनातील फरक स्पष्ट करा.
क) श्रम बाजार लवचिकता संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
अ) कर्मचारी उलाढालीची संकल्पना तपासा.
ब) कामगारांच्या ग्रामीण ते शहरी स्थलांतराचे फायदे आणि तोटे यांची चर्चा करा.
क) उत्पादकता आणि मजुरीवर कामगार संघटनांचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
अ) श्रमिक बाजाराचे प्रकार
ब) श्रमाचा मागे झुकणारा पुरवठा वक्र
क) कंत्राटी कामगार
ड) भारतातील सामाजिक सुरक्षा
